

L
Słownik Lindego t. II s. 578

Piotr Skowroński (red.)

March 13, 2018

L dwunasta litera naszego abecadła; po Grecku Lamda, po Hebrajsku Lamech. Kras. Zb. 2, 3. 1 a) «My 1 dwoje mamy, Łacińskie, n. p. wilk, a drugie barbarum Ł, które najlepiej oznaczać przedłużoną krótką poboczną literą l.» J. Kchan. Za zwyczajnym pisaniem Ł jest Januszowski; Gornicki zaś zamiast Ł kładzie ll, n. p. lla-ska. Now. Char. Czesi w swojej pisowni zarzucili Ł, chociaż z wymawiania go wykorzenić nie potrafili; u nas ta litera jest prawdziwą cechą narodowości, i tak nam potrzebna, żebyśmy wcale różnych słów bez niej rozróżnić nie potrafili, n. p. laska et łaska. — b) Not. Jak przed i koniecznie poprzedzić musi l, nie Ł; tak przeciwnie przed y koniecznie Ł, nie l. — 2) Litera ta jest cechowym konsonantem naszych Perfektów: biegł, szedł, czytał; biegli et biegły; szli et szły; czytali et czytali. — 3) Gerund. Perf. formuje się a tertia masc. Sign. Perf. z dodatkiem zakończenia — wszy; dla mnogiego zbiegu konsonantów, czasem Ł, czasem w niknie; n. p. szedł: szedłszy; pobiegł: pobiegłszy; zaś, czytał: czytawszy; ozdobił: ozdobiwszy. — U nas dziś reguła jest, że Ł się zachowuje, z straceniem w, gdzie in tertia Perf. characteristicam Ł praecedit consonans; dawni tak przywiązani do w, że go i w tym nawet razie zachowują, ze stratą characteristicae Perfecti, n. p. wyszedłszy (wyszedłszy). Zbil. Dr. B 3. umarłszy (umarłszy). Sk. Dz. 16. rzekłszy (rzekłszy). Papr. Tr. D. przeszedłszy (przeszedłszy). ib. B 3 b.

L. abbreviatio: Litewski. W. X. L. Wielkie Księstwo Litewskie.

<http://teksty.klf.uw.edu.pl/26/3/LindeIIGP+2i.djvu?djvuopts=&page=578&zoom=143&showposition=0.48,0.47>

L dwunasta litera naszego abecadła; po Grecku **Lamda**, po Hebrajsku **Lamech**. Kras. Zb. 2, 3. ¹

a) «My l dwoje mamy, Łacińskie, n. p. wilk, a drugie barbarum ł, które najlepiej oznaczać przedłużoną krótką poboczną literę l.» J. Kchan.²

Za zwyczajnym pisaniem ł jest Januszowski;

Gornicki zaś zamiast ł kładzie ll, n. p. llaska. Now. Char.³

Czesi w swojej pisowni zarzucili ł, chociaż z wymawiania go wykorzenie nie potrafili; u nas ta litera jest prawdziwą cechą narodowości, i tak nam potrzebna, żebyśmy wcale różnych słów bez niej rozróżnić nie potrafili, n. p. laska **et** laska.

b) Not. Jak przed i koniecznie poprzedzić musi l, nie ł; tak przeciwnie przed y koniecznie ł, nie l.

2) Litera ta jest cechowym konsonantem naszych Perfektów:

biegł, szedł, czytał; biegli **et** biegły;

szli **et** szły; czytali **et** czytały.

3) **Gerund. Perf.** formuje się **a tertia masc.**

Sign. Perf. z dodatkiem zakończenia — wszy; dla mnogiego zbiegu konsonantów, czasem ł, czasem w niknie;

n. p. szedł = szedłszy; pobiegła = pobiegłszy: zaś, czytał = czytawszy; ozdobił = ozdobiwszy.

— U nas dziś reguła jest, że ł się zachowuje, z straceniem w, gdzie **in tertia Perf. characteristicam** ł **praecedit consonans**; dawni tak przywiązani do w, że go i w tym nawet razie zachowują, ze stratą **characteristicae Perfecti**, n. p. wyszedłszy (wyszedłszy). Zbil. Dr. B 3.⁴ umarłszy (umarłszy). Sk. Dz. 16.⁵ rzekłszy (rzekłszy). Papr. Tr. D.⁶ przeszedłszy (przeszedłszy). ib. B 3 b.⁷

L. **abbreviatio** = Litewski. W. X. L. = Wielkie Księstwo Litewskie.

¹ Ignacy Krasicki z Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych ² Jan Kochanowski ³ Nowy Charakter Polski ⁴ Piotra Zbilitowskiego Droga do Szwecyi Zygmunta III ⁵ Piotra Skargi Roczne dzieje Baroniusza ⁶ Bartosza Paprockiego Tryumf satyrów leśnych ⁷ Tamże